

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Ioan. XV. & XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

est mortale peccatum. Cuius charitatis quanto ardor in Deum fuerit maior, tanto quoque plus de pena peccati absumit. Sequitur:

Estote hospitales, vt scilicet aduenias, & peregrinos hilariter recipiatis, humaniterq; tractetis. Ad hoc ipsum Paulus quoque Hebræos hortatur, dicens. *Charitas fraternitatis in meat in vobis, & hospitalitatem non ite oblitus.* Quis e-
 nim potest profiteri se diligere proximum suum, cui tempore necessitatis nihil consolationis, aut beneficij impendit? Si enim diligeret, necesse foret ostendere, quomodo aut quantum diligar. Non igitur diligamus verbo, aut lingua, sed opere & veritate. Qui enim dicit se diligere fratrem suum, & tempore necessitatis clausit viscera sua, vt illi non subueniat, quomodo Dei est charitas in illo? Estote sine murmuratione, vt ea quæ agere, aut pati oportet, benigno atque tranquillo animo recipiatis. Vnusquisque sicut accepit gratiam à Deo (varia enim sunt dona Dei) illam administret a leeri
 per communicationem charitatis. Neque enim quæ sua sunt, tantum chari-
 tas quærit, imo quomodo nemo sibi soli natus est, ita nemo sibi soli gratiam donauit à Deo accepit, sed in vsum & communicationem accepit multorum. Et ideo vnusquisque hoc ipsum quod à Deo accepit, administret in vtilitatem, non tantum suam, sed etiam aliorum, omniumq; sicut debet dispensatores multi formis gratiæ Dei. Si quis loquitur, ita loquatur ad proximorum ædificationem, vt eius sermones ita accipiantur, tanquam sermones Dei. Si quis ministrat Deo seruiciens, aut proximorum subueniens necessitatibus, ita ministrat, vt suis hoc viribus non adscribat, sed virtuti quam subministrat Deus. Neque enim, vt Baptista Ioannes ait, potest à se homo facere quicquam, nisi datum ei fuerit de cælo. Vt in omnibus honorificetur Deus, eiusque gloria, atque honor quærat, per Iesum Christum. Cui est honor, & gloria, & imperium, vt pote ei qui præsidet, omnia regit in secula seculorum, Amen.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM

Dominica, Ioannis XV. & XVI.

In præclaro illo sermone, quem post cœnam suis fecit discipulis Dominus Iesus ostendit se odio haberi, & persecutionem pati ab his, quos saluare cupiebat, hoc est, à Iudæis. Nec excusandos voluit pro ignorantia, quoniam tanta locutus fuisset, tot ostendisset eis virtutes, tot signa, vt nulli posthac fuerit illorum excusationi locus, quin ad credendum, si modo voluissent, vincerentur. Sed oderunt, inquit, & me & Patrem meum. Hoc significare volens, vt quomodo nominis Christi tunc eos inuidia à salute retinebat in cecitate captiuos, ne conuerterentur, ita post mortem suam non perituram hanc inuidiam, quin Apostolos quoque odio nominis Christiani persequerentur. Et quomodo Euangelium in Christo spreuerint, ita etiam id ipsum prædicantibus Apostolis sine impugnaturi. Non autem propterea formidandum esse Apostolis, quandoquidem ad futurum sibi scirent Spiritum sanctum, qui ita consolaretur eos, vt absque animi tunc deiectione hæc mundi odia animo intrepido ferrent atque nihili ducerent. Dicit ergo:

Cum venerit paracletus, quem ego mittam vobis à Patre

FFF

Spiri-

Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.

Nomina Spiritus sancti varia. **Lucæ 2.** **Esaiæ 7.** **Paracletus** cur dicatur Spiritus sanctus. **Esaiæ 43.** **1. Cor. 10.** **Daniel, 1.** **Ecl. 27.** **Gregorius.** Spiritus veritatis quis sit. **Ioan. 14.** **Rom. 8.** **Galat. 4.** **Lucæ 11.** **Apost. 2.**

Varia sunt nomina Spiritus sancti, quia variæ eius operationes, multiplicia dona, variatq; beneficia. Hic enim eum nominat Spiritum sanctum, nominat paracletum, nominat Spiritum veritatis. Alibi quoque vocatur Spiritus bonus, & Spiritus rectus, Spiritusque principalis. Porro Esaias hunc iuxta septem eius dona, quæ confert homini, eum nominat Spiritum sapientiae & intellectus, Spiritum consilij & fortitudinis, Spiritum scientiæ & pietatis, & Spiritum timoris Domini. Prætermisissis his nominibus, hoc tantum dicendum est modo, quare Spiritus sanctus Deus vocatus sit paracletus, id est, consolator. Primo, propterea quod mitigat tentationes, quomodo per Esaiam dicitur: *Quum transferu per aquas tecum ero, & fluminibus circumferen te & in igne non combureris.* Sive enim à sinistris, sive à dextris insurgant tentationes, siue tribulationum aquæ, siue tentationum, & persequutionum incendia urgeant, vtraque mitigat Spiritus sanctus. *Fidelis enim ait Paulus, Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere.* Secundo, vocatur paracletus, quod in aduersis latitiam infundat, ut aduersa non solum non grauent, sed etiam delecent. *Quis enim exultare, ac Deum laudare in ardenti fecit fornace tres pueros, tutosque seruaui ab igne, nisi Spiritus sanctus? Aut unde sanctis martyribus tanta constantia, gaudium & fortitudo, ut inter immanes cruciatus psallerent, & tormenta nihili penderent? nisi ab eo, qui dicit: Spiritus meus super me dulcis,* qui tribus pueris futurorum martyrum suorum speciem gerentibus fecit medium fornacis, quasi ventum roris flantem. Volebat igitur suos Apostolos securos reddere Christus contramorem, vel in hoc, quod prænucciavit eis futura aduersa, (quandoquidem iacula præuisa minus feriunt) vel quod inter aduersa dandus sit eis consolator, qui tristitia temperet grauiusque faciat dulcia. Dicitur quoque Spiritus sanctus hic Spiritus veritatis. Et quamuis Pater sit veritas, Filius sit veritas, & Spiritus sanctus sit veritas, vnus tamen est Deus, & vna veritas, eaque Christo magis propriè tribuitur, iuxta illud quod ipse dicit: *Ego sum via veritas, & vita.* Spiritus itaque veritatis, spiritus est Christi, sicut scriptum est: *Qui Christi spiritum non habet, hic non est eius.* Et alibi: *Deus misit spiritum filij sui in corda nostra clamantem, Abba Pater.* Potest etiam dici Spiritus veritatis, quia eos quos implet, veraces, & pro veritate loqui facit, vel quia veritatem docet. *Quum ergo venerit ille Spiritus veritatis, dicit Apostolis Iesus, ille testimonium perhibebit de me, vel propterea quod vos docebit, quod vobis os & sapientiam dabit: quod denique vobis loquendi & testificandi animum, fiduciam, & efficaciam præstabit, au: ideo, quod auditores præparabit, excitabitque, inspirando, atque ipsorum emolliendo, & penetrando corda. Hoc modo testimonium Spiritus sanctus Christo perhibuit, Petro loquente in die Pentecostes ad populum. Nam Apostolos omnes, quos paulo ante impleuerat, maxime autem Petrum, animauit, adeo ut surgens mox eos, qui Christum negauerant, eiusque fundi proferuerant sanguinem, increpatione leni & mansueti argueret, compungeret,*

geret, & ad tria millia ad Christum conuerteret, qui adorarent, quem iam nuper in cruce suffigi curauerant, & eius bibere cuperent sanguinem, quem non timerant effundere. Vides quid Spiritus sancti plenitudo in Petro, ceterisque omnibus potuit subito operari, qui ante fuerant adeo meticulosi, vt nullo auderent modo libere Christum confiteri?

Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

Ea enim quae vidistis & audistis de me praedicabitur, vt in omnem terram exeat sonus vester. Simile est, quod in Actis refertur Apostolorum, vbi Christus dixisse fertur: *Accipietis virtutem superuenientis Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudaea, & Samaria, & vsque ad vltimum terrae.* Hoc autem non ignauiter, sed egregie Apostoli Spiritu sancto repleti praesiterunt. Siquidem ad concilium vocati Iudaeorum, & quare Iesu nomen contra suum edictum praedicare fuerint ausi, increpati, ingenue responderunt: *Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.* Et incipientes illi testimonium ferre, quem praedicabant Iesum. Deus, inquit, parum vestrorum suscitauit Iesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc principem & Saluatorem Deus exaltauit dextera sua, ad dandam poenitentiam Israel, & remissionem peccatorum. Et nos sumus testes horum verborum, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus omnibus obedientibus sibi. Vos, inquit, testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis, id est, qui opera, signaque mea omnia vidistis, omnia verba audistis. Huiusmodi enim testes habere debuit Christus, qui non ab alijs relata, sed qui tam visa, quam audita Christi, & sermones, & virtutes praedicarent. Eam ob rem Petrus, cum in locum Iudae proditoris Apostolorum foret surrogaturus, non quemlibet duxit eligendum, sed oportet, inquit, *ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intrauit & exiit inter nos Dominus Iesus, incipiens a Ierusalem usque ad diem quo assumptus est a nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis,* haud dubium qui eis quae vidisset & audisset, posset attestari.

Hac locutus sum vobis, vt non scandalizemini. Absque synagogis facient vos.

Hac locutus sum vobis, scilicet, quae paulo ante praedixi de odio mei, vt cum videritis etiam his maiora mihi inferri, puta crucem & mortem, non scandalizemini, hoc est, non propterea vos credatis deceptos, aut succubuisse me penis, vt praestare quae promiserim, nequeam. Pari quoque modo vos scandalizari non oportet, cum vos persecuti fuerint. Tantum enim est mundo mei nominis odium, vt in morte mea nequaquam illud sit extinguendum, sed vos etiam persequentur per inuidiam mei, & quia mei estis discipuli. Non igitur tunc scandalizemini, sed cogitate quid praedixerim vobis: *Sivos odi mundus, sciet e, quia prior enim me vobis odio habuit.* Absque synagogis facient vos, hoc est, & synagogis eijcient vos, vt homines vita, conuersatione, seu hominum consuetudine indignos, & quasi homines qui ad congregationem non pertineant, aut dignos, quibus hominum interdicta sit omnis amicitia. Extra synagogam eijcere, nihil erat aliud, quam hodie est excommunicare. Refert autem hoc, quasi rem tristem Apostolis fut-

Math. 23.

turam, qui quamuis non magnopere curarent Iudæorum Synagogas, hæc tamen contumelia malè eos habebat (quæ fiebat non sibi tantum, sed magis Christo) vt pro inuidia ipsius, eum indigni communi iudicarentur hominum consuetudine. Nectamen hoc solum erant Christi & Apostolorum hostes facturi, sed acriori præterea persequutione debacchaturi erant in eos, quasi in homines pestilentes, exitiosos & vita indignos, adeo vt dum huiusmodi interficerent, tantum aberat, vt sese in hoc delinquere putarent, verum vt etiam obsequium Deo se in hoc contulisse gauderent. Ferè enim omnis plebs Apostolorum persequutionem putabat iustam, & paucissimi ex turba iniustam sciebant, credentes omnes qui ad Christum conuerterentur, relinquere Deum & legem: ideo absque scrupulo peccari Apostolis, tanquam legis subuersoribus, quibus poterant viribus repugnabant. Idcirco sequitur:

Ioan. 16.

Sed venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.

Actor. 9.

Galat. 1.

Actor. 7.

Putabant persecutores fidei Christianæ, præsertim Iudæi pro lege, pro templo, & subinde pro Deo iustè sese zelari. Huiusmodi fuit Paulus, tunc vocatus Saulus, qui acceptis epistolis à Iudæis superioribus ad Damascum, si quos huius viæ, hoc est, sectæ Christianæ inueniret viros, victos perduceret in Hierusalem, zelator paternarum traditionum suarum, & legis præ omnibus coætaneis suis. Vnde legitur, quum lapidandus foret Stephanus, Saulum doluisse super cæcitate (vt putabat) Stephani, qui à templo, à lege & Deo quoque propter hominem crucifixum recederet, & pro Stephano, ut hanc illi imputaret Deus simplicitatem, orasse. Quamobrem, quia errori non defuit in Saulo pietas, idem ipse reuera à Deo hallucinans, meruit illuminari, & Stephano, quem trucidabat, conformis in fidei fieri, vt quod tunc expugnabat, postea constantissima assertione prædicaret. Huiusmodi tamen zeli haudquaquam fuisse credendi sunt Pontifices & Pharisei, quos ignorantia prorsus nulla excusari Dominus Iesus asseuerabat, quoniam odio habuerunt eum & Patrem eius. Cuius odij instinctus incitamentum, quare Christum & omnes credentes in eum persequerentur, fuit, quod sequitur:

Ioan. 15.

Et hæc facient vobis, quia non nouerunt Patrem neque me.

De reliquis ex plebe Iudæis hoc intelligendum est, qui Christum ex errore & ignorantia persecuti sunt. Sed nunquid propterea, quia intentionem habuere bonam hæc facientes, puta ne legem, templum, gentem amitterent & locum, non peccauerunt? Imo maximè. Neque enim intentio bona semper excusat, sed oportet vt sit etiam recta, quomodo non qualibet actio, quæ fit propter bonum finem, est licita (quia fas non est furari vt deur elemolyna) sed oportet etiam vt per media procedatur licita, quorum si verum fuerit nefarium, actio vniuersa erit illicita.

Sed hæc locutus sum vobis, vt cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis.

Ideo vobis hæc nunc prædico, vt cum patièdi aduenerit tempus, reminiscamini, quia dixi vobis mei hæc gratia vos passuros. Id enim magnam vobis

adit

adferet consolationem, quod non velut peccantes aut scelerati patiemini, sed propter me & Patrem meum. *Beati enim qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati quoque vos eritis cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint aduersum vos omne malum mentientes propter me. Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celo.* Docemur hic haudquaquam tristari, sed gaudere magis in quacunque tribulatione, quam innocentes & absque culpa sustinemus. Quanta enim est consolationis innoxium pati? Quanta verò est gaudij pro Deo pati? Quapropter in omni pressura respiciamus ad eum cuius patimur amore, cuius intuitu delectemur pati, adeo ut si etiam possemus nollemus pressuram evadere passionis, quam pro eius amore amplectimur, de cuius manu eandem suscipimus, qui est benedictus in secula, Amen.

Math. 5.
Ibidem.

SERMO DE EADEM DOMINICA.

Quos consolatur Spiritus sanctus, & qui Christo testimonium perhibeant.

Cum venerit paracletus quem ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. Ioannis decimosexto. Cum Dominus Iesus paracletum, id est, consolatorem Apostolis promittit, Spiritum sanctum putat, quem nemo non optat suscipere. Quandoquidem, nemo tristis non cupit consolari, nemo dubius non optat instrui aut dirigi, nemo in tentatione aut periculo constitutus non appetit adiuvari, aut liberari. Consolatur enim generatim omnes, qui se inuocant, Spiritus sanctus, in quacunque constituti sint aduersitate.

Sunt autem aliqui qui Spiritum sanctum nunquam recipiunt, puta qui perseveranter viuunt in peccatis. *In maleuolam namque animam non intrabit Spiritus sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Horum culpa leuis non est, quandoquidem qui non conatur se de peccato erigere, qui sponte sub iugo seruit peccati, iustum est eum in peccato perire. Vide autem quam sit reprehensibilis peccator, qui in peccatis perseverat. Posset enim ad fontem gratiae currere, quo ab omni se lauaret forde peccati, nec tamen se mundare curat. Posset ignem inferni in se extinguere & negligit, quin potius concupiscentiae ignem irrat, & infernali igni pabulum, indies administrat. Hi sunt qui diligunt tenebras, & odiunt lucem. Hi nolunt venire ad lucem, ne arguantur opera eorum. Elegerunt enim viuere iuxta sensualitatem ut bestiae nihil sibi negantes eorum quae carnem delectant. Studiosè namque querunt, voluptatem: saepenumero tamen in alijs honestatem, pudicitiam & virtutem venerantur. Hi si ita post adultam aetatem perseverant vix ad Deum conuertuntur, nisi carcere aut magna infirmitate, calamitate, aut ignorantia graui fuerint vehementer humiliati. Et ex his nonnulli adeo efficiuntur reprobi, ut in malitijs gaudeant, latenturque cum malè fecerint, & exultent in rebus pessimis. Peccandi enim assiduitate adeo corrumpuntur, ut peccare optent etiam impotentes. Nunquam enim illis deest mala voluntas, qua etiam inepti ad peccatum insaniunt. Horum vita magis est diabolica quam humana. Sunt alij qui non perseverant in peccatis, licet frequen-

Quoniam nō-
quam recipi-
ant Spiritum
sanctum.
Sapient. 7.

Ioan. 14.

Proverb. 2.

Quoniam ex
infirmitate
peccent.

FFF 3 quen-